

Tokutaro Yamanaka and Yoshio Kobayashi: The History and Structure of Japan's Small and Medium Industries. — With two Specified Surveys. The Science Council of Japan. Division of Economics & Commerce. Economic Series No. 15. Tokyo 1957. 89 sider. (Iflg. forordet fordeles seriens publikationer gratis til professionelt interesserede personer og institutioner).

De formentlig mest repræsentative videnskabelige kredse i Japan står bag udgivelsen af ovennævnte publikation, der yderligere, som fremstillet på den japanske stats trykningskontor, bærer et vist officielt stempel. Hvis hensigten – udover den videnskabelige oplysning – er propagandamæssig: At skabe forståelse og sympati for visse af Japans økonomiske problemer, må det siges at være med ualmindelig sobre og nøgterne virkemidler, man søger at nå dette mål.

Bogen giver en saglig og veldokumenteret fremstilling af visse ejendommeligheder i Japans industrielle struktur. Det påvises således, at den japanske industri sammenlignet med andre industrilande (særligt USA og England) har usædvanligt mange små og middelstore virksomheder, idet 50% af den industrielle arbejdskraft er beskæftiget i virksomheder med under 50 beskæftigede mod 20% i England og 16% i USA.

Endvidere, at der ikke blot er en størrelsesforskel, men også en artsforskel mellem den japanske storindustri og de små og middelstore virksomheder, historisk begrundet derved, at storindustrien kom til Japan som et fremmedlegeme udefra med en ukendt teknik og nye organisations- og finansieringsformer og fremstillede nye, hidtil delvis ukendte produkter. Den konkurrerede derfor ikke direkte med de gamle håndværksprægede industrier, som passede deres og kun langsomt omorganiseredes og mekaniseredes efter mere moderne retningslinier. Krige og omvæltninger har nu og da forskudt relationerne mellem de små og store virksomheders betydning til den ene eller den anden side, men resultatet er i al fald blevet, at Japan i dag har en særdeles heterogen og disharmonisk industriel struktur.

Man har en højkapitalistisk, bankfinansieret storindustri, ret effektiv, med gode fortjenstmuligheder, relativt høje (og stigende) lønninger og med »moderne« modstående industrielle organisationer i form af ret stærke fagforeninger og arbejdsgiverforeninger.

Ved siden heraf ligger småvirksomhederne, ofte kapitalfattige og i ringe grad eller slet ikke mekaniserede i moderne forstand, enten arbejdende i deres særlige brancher, hvor storindustrien ikke kommer (f.eks. forarbejdelse af legetøj), eller forarbejdende halvfabrikata og delstykker til storindustrien (dette gælder særligt i automobilindustrien, hvor samlefabrikkerne er storvirksomheder, mens autodelene fremstilles på småvirksomheder). I denne del af industrien udgør årslønningerne kun knapt 40% af storindustriens lønninger, arbejdskraften er uorganiseret og de sociale vilkår ringere end i de store virksomheder. Forholdene forværres ved, at storindustrien, som på grund af småindustriens lavere lønninger har fordel af at udlicitere delarbejde til småindustriene, i krisetider synes i stand til at vælte en væsentlig del af tilbagegangen over på disse underentreprenører.

Japans middelsmå virksomheder bidrager imidlertid så væsentligt til nationalproduktet, at de må fortsætte, og afhandlingen konkluderer derfor i, at der tiltrænges dybtgående undersøgelser af disse virksomheders problemer for om muligt at råde bod på de mest påtrængende vanskeligheder.

*Kirsten Rudfeld.**

* Fuldmægtig i Socialministeriet.

Tibor Scitovsky: Economic Theory and Western European Integration. Georg Allen and Unwin Ltd. London 1958. 154 p., 16 s. net.

I denne bog samler forfatteren fire afhandlinger. Tre har tidligere været offentliggjort som tidsskriftsartikler. Det drejede sig dels om en gennemgang af betalingsbalanceteorien i relation til problemerne omkring en fælles europæisk valuta, dels om en analyse af stordriftens fordele på